Suomen Lähetysseura
17.10.2018

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Päähuomiot ja suositukset

- Kehitysyhteistyön yksityisen käänteen ylläpitäminen jatkuu, vaikka se on vähentänyt Suomen rahoitusta LDC-maille vastoin kehityspoliittista linjausta;
- Yksityisen sektorin tukeminen ei ole ainut keino lisätä rahoitusta SDG tai Pariisin sopimuksen toimeenpanemiselle;
- Koska maailma on yhteisriippuvuuksien päälle rakentunut, yksityisen sektorin instrumenteilla haettuja kehitysvaikutuksia toteuttamaan tarvitaan aktiivista kansalaisyhteiskuntaa ja valtiovetoisia hankkeita. Niiden rahoituksen pitäisi kasvaa samassa suhteessa kuin yksityisten sektorien instrumenttien rahoituksen. Ihmisoikeuksien toteutuminen, aitoja kehitysvaikutuksia tuottavat investoinnit ja valtioiden veronkantokyvyn kehittäminen voivat toimia kestävän yhteiskuntakehityksen moottoreina, vain jos niitä edistetään yhdessä.
- Yksityisen sektorin kehitysyhteistyöinstrumenttien menestyksekäs toimeenpaneminen vaatii sellaisten olosuhteiden tuottamista, missä valtion ja kansalaisyhteiskunnan voimavarat tukevat yksityisen sektorin interventioita.
- Budjetoinnissa tulisi ottaa huomioon kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen kasvattamalla suomalaisille kansalaisjärjestöille kohdennettua tukea.

Perustelut

Suomen Lähetysseura kiittää, että esityksessä tunnistetaan yhä suurempi toimijoiden maailmanlaajuinen *yhtenäisriippuvuus*. Tämä eri sektoreilla, skaaloilla ja maantieteellisillä alueilla toimivien instituutioiden, yritysten ja kansalaisten yhteen kietoutuminen on ominaista globalisaatiolle sellaisena kuin se nykyisin tapahtuu. Esityksessä olisi voitu nostaa kunnianhimoisemmin esille se, että valtioiden rooli ohjata globalisaatiokehitystä on kaventunut samaan aikaan kun yksityisen sektorin toimijoiden vaikuttavuus on kasvanut[1]. Edellä mainittu muutoksen megatrendi kehystää seuraavia kriittisiä huomioita siitä, millä tavalla suomalaista kehitysyhteistyötä kohdennetaan eri instrumenttien välillä:

1) Uusi budjetti jatkaa yksityisen sektorin instrumentteja vahvistavaa kehitysyhteistyötä. Suomessa Finnfundin voimavaroihin tukea kehitystä LDC-maihin (Least Developed Countries) tai muutoin yhteiskunnasta marginalisoitujen väestöryhmien on kiinnitetty kriittistä huomiota.[2] Vastaavia huolia on esitetty mm. IFC:n (International Finance Corporation) toiminnasta.[3] **Kasvanut rahoitus yksityisen sektorin instrumenteille on vähentänyt Suomen tukea LDC maille**.

---

[1] Ong A., J., Collier. ed. 2004. Global Assemblages: Technology, Politics, and Ethics as Anthropological Problems. Blackwell Publishing: New York. 1st Edition.
[2] Finnwatch, 2017. Salkut auki – Finnfundin rahastosijoitusten kohdeyritykset. Finnwatch raportti, 4/2017, https://finnwatch.org/images/pdf/Salkut_auki_Finnfund.pdf
[3] Kenny, C., Kalow, J., Ramachandran, J., 2017. Inside the Portfolio of the International Finance Corporation: Does IFC Do Enough in Low-Income Countries? Center for Global Development. https://www.cgdev.org/sites/default/files/inside-portfolio-international-finance-corporation-does-ifc-do-enough-low-income.pdf

2) Suomalainen lisäarvo, joka ohjaa mm. Finnfundin päätöksentekoa ja on näkyvässä roolissa Suomi-IFC rahastossa, ei välttämättä johda parhaisiin kehitysvaikutuksiin. **Tutkimukset osoittavat, että innovaatiot tuottavat parhaiten kehitysvaikutuksia silloin kun ne nousevat paikallisista tarpeista.**[4] Tämän lisäksi on avoimesti esitettävä kysymys siitä, millä tavalla suomalaisyrityksille suunnattu investointituki kehitysmaille voi vääristää markkinoita kohdemaissa. Tämän kaltainen teknologian siirtäminen voi myös lukita kohdemaan yhteiskuntakehitystä toimimattomiin ratkaisuihin.

Huolimatta kriittisistä huomioista, yksityisen sektorin instrumenttien käyttöä puoltaa seikka, että Kestävän kehityksen tavoitteiden ja Pariisin ilmastosopimuksen toimeenpanemisessa on 2500 miljardin dollarin kokoinen aukko vuosittain. Rahoitusaukon olemassa-olon ei kuitenkaan pidä olla kumileimaisin kehitysrahoituksen kasvavasta allokoimisesta yksityiselle sektorille. Tällä hetkellä rahastosijoitusten tuloksellisuuden arviointi ei ole riittävällä tasolla.[5] **Edistymistä ei voi jättää yksityisen sektorin itsesäätelyn varaan, vaan sijoittamistoiminnan rakenteellisten puitteiden on kehityttävä sijoitusmäärärahojen kasvaessa.**

Yksityisen sektorin instrumentit kohdentuvat voittoa tuottaviin kohteisiin siinä missä valtion tekemät investoinnit takaavat peruspalveluja – myös yksityisen sektorin kehittymiseksi – ei-markkinalähtöisesti. Valtiot ovat edelleen merkittävin kehitysrahoittaja, vaikka yritysvetoinen globalisaatio on nakertanut niiden suvereniteettia[6]. Lisäksi valtiot tekevät sijoitukset maahan tulevat ylipäätään mahdollisiksi, mm turvaamalla stabiilin sijoittamisympäristön ja sen säätelykehyksen.

Rahoitusaukon paikkaamiseksi tehokkain kanava olisi nostaa valtioiden kapasiteettia rahoittaa kestävää kehitystä. Tässä on onnistuttu erinomaisesti valtioiden veronkantokykyä kehittämällä: yhden dollarin panoksesta on saatu takaisin sata.[7] Kyse on lisäksi rakenteellisista muutoksista, jotka luovat pitkän aikavälin kehitysvaikutuksia.

Valtion talousarviossa vuodelle 2019 kehitysyhteistyön osuudeksi 0,41 prosenttia bruttokansantuotteesta, mikä ei vastaa 0,7 prosentin kansainväliseen sitoumukseen. Vaikka kehitysyhteistyön rahoitusta esitetään kasvatettavaksi, kasvu ei kohdennu lainkaan kansalaisjärjestöjen toiminnan tukemiseen**. Suomalaisia kansalaisjärjestöjä tarvitaan aktiivisten kansalaisyhteiskuntien rakentamiseen erityisesti LDC-maissa, koska tämä tavoite ei priorisoidu kaupallisesti motivoituneissa yhteistyömuodoissa.**

[4] Hooli, L., Jauhiainen, J., 2017. Development Aid 2.0 – Towards Innovation-Centric Development Co-operation: The Case of Finland in Southern Africa. IST-Africa Conference proceedings, ISBN: 978-1-905824-57-1

[5] European Commission, 2018. Financing a Sustainable European Economy. Final Report 2018 by the High-Level Expert Group on Sustainable Finance

[6] Steiner, A., 2017. Financing for Development and 2030 Agenda. UNDP. http://www.undp.org/content/undp/en/home/news-centre/speeches/2017/financing-for-development-and-2030-agenda.html

[7] TIWB, 2018. Annual Report 2017-2018, http://www.tiwb.org/resources/publications/tax-inspectors-without-borders-annual-report-2017-2018-web.pdf